



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2015. október 6.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása házassági ügyekben és szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban — 2201/2003/EK rendelet — Perfüggőség — 16. cikk és 19. cikk, (1) és (3) bekezdés — Különválás iránti eljárás az első tagállamban és házasságfelbontás iránti eljárás a második tagállamban — Azon bíróság joghatósága, amelyhez elsőként fordultak — A joghatóság »megállapításának« fogalma — Az első eljárás megszűnése és házasságfelbontás iránti új eljárás indítása az első tagállamban — Következmények — Tagállamok közötti időeltolódás — A bírósághoz fordulásra gyakorolt hatások”

A C-489/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court of Justice (England & Wales), Family Division (legfelsőbb bíróság [Anglia és Wales], családjogi kollégium, Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2014. november 4-én érkezett, 2014. október 31-i határozatával terjesztett elő az előtte

A

és

B

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas és C. G. Fernlund (előadó) bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,

hivatalvezető: Illéssy I. tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. június 1-jei tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- A képviseletében T. Amos QC és H. Clayton barrister,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében M. Holt, meghatalmazotti minőségben, segítője: M. Gray barrister,

* Az eljárás nyelve: angol.

– az Európai Bizottság képviselőjében M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,
a főtanácsnok indítványának a 2015. szeptember 8-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.) 19. cikke (1) és (3) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az A asszony és B úr között házasságfelbontás tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2201/2003 rendelet

- 3 A 2201/2003 rendelet „Általános joghatóság” című 3. cikkének (1) bekezdése az alkalmazandó joghatósági szabályokat az egyik vagy mindkét házastárs tartózkodási helye, állampolgársága, illetve az Egyesült Királyság esetében a közös „lakóhely” alapján határozza meg.
- 4 E rendeletnek „A bíróság megkeresése” [helyesen: A bírósághoz fordulás] címet viselő 16. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Egy bíróság megkeresettnek tekintendő [helyesen: A bírósághoz fordulás időpontjának az alábbiak tekintendők]:

- a) az eljárást megindító irat, illetve azzal egyenértékű irat bírósághoz történő benyújtásának időpontjában [helyesen: időpontja], amennyiben a kérelmező [helyesen: felperes] ezt követően nem mulasztja el az alperes részére történő kézbesítés érdekében számára előírt intézkedések megtételét;
- vagy
- b) ha az iratot a bírósághoz történő benyújtást megelőzően kell kézbesíteni, abban az időpontban [helyesen: az az időpont], amikor azt a kézbesítésére hatáskörrel rendelkező hatóság megkapja, feltéve hogy a kérelmező [helyesen: felperes] ezt követően nem mulasztja el megtenni az irat bírósághoz történő benyújtása érdekében előírt intézkedéseket.”

- 5 Az említett rendelet „Perfüggőség és összefüggő eljárások” címet viselő 19. cikke ezt írja elő:

„(1) Amennyiben ugyanazon felek közötti házasságfelbontással, házassági életközösség megszüntetésével vagy a házasság érvénytelenítésével kapcsolatos eljárást különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak, a később megkeresett bíróság [helyesen: az a bíróság, amelyhez később fordultak,] az elsőként megkeresett bíróság joghatóságának megállapításáig [helyesen: azon bíróság joghatóságának megállapításáig, amelyhez elsőként fordultak,] hivatalból felfüggeszti az eljárást.

(2) Amennyiben azonos jogalpból származó, ugyanarra a gyermekre vonatkozó szülői felelősséggel kapcsolatos eljárást különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak, a később megkeresett bíróság az elsőként megkeresett bíróság joghatóságának megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást [helyesen: az a bíróság, amelyhez később fordultak, hivatalból felfüggeszti az eljárást azon bíróság joghatóságának megállapításáig, amelyhez elsőként fordultak].

(3) Amennyiben az elsőként megkeresett bíróság joghatóságát megállapítják [helyesen: Amennyiben megállapítják annak a bíróságnak a joghatóságát, amelyhez elsőként fordultak], a később megkeresett bíróság [helyesen: azon bíróság, amelyhez később fordultak,] az előbbi bíróság javára megállapítja saját joghatóságának hiányát.

Ebben az esetben az a fél, aki a később megkeresett bíróságnál indított eljárást [helyesen: annál a bíróságnál indított eljárást, amelyhez később fordultak], azt az elsőként megkeresett bíróságnál is megindíthatja.”

A 44/2001/EK rendelet

- 6 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendeletet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) felváltotta a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 351., 1. o.).
- 7 A 44/2001 rendelet II. fejezetének „Perfüggőség és összefüggő eljárások” címet viselő 9. szakaszában szereplő 27. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben azonos jogalpból származó, azonos felek között folyamatban lévő eljárásokat különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak, a később megkeresett bíróság az elsőként megkeresett bíróság joghatósága megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást.

(2) Amennyiben az elsőként megkeresett bíróság joghatóságát állapítják meg, a később megkeresett bíróság ennek javára megállapítja saját joghatóságának hiányát.”

A Brüsszeli Egyezmény

- 8 A 44/2001 rendelet a tagállamok egymás közötti viszonyában az új tagállamok csatlakozásáról szóló egyezményekkel módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL L 1972. 299., 32. o.; a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) helyébe lépett.

- 9 A Brüsszeli Egyezmény 21. cikke, amely az egyezmény II. címének „Perfüggőség és összefüggő eljárások” című 8. szakaszában szerepelt, az alábbiak szerint rendelkezett:

Amennyiben azonos jogalaptól származó, azonos felek között folyamatban lévő eljárásokat különböző szerződő államok bíróságai előtt indítottak, a később megkeresett bíróság az elsőként megkeresett bíróság joghatósága megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást.

Amennyiben az elsőként megkeresett bíróság joghatóságát állapítják meg, a később megkeresett bíróság ennek javára megállapítja saját joghatóságának hiányát.”

A francia jog

- 10 A polgári perrendtartás 1111. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ha a bíróság, miután a házasság megromlásának okairól mindkét felet meghallgatta, megállapítja, hogy a felperes fenntartja kérelmét, végzéssel határoz, amelyben a polgári törvénykönyv 252-2. cikke alapján vagy újabb békítésre küldi a feleket, vagy haladéktalanul engedélyezi a feleknek, hogy indítsanak házassági bontóperet.

Mindkét esetben elrendelhetők a polgári törvénykönyv 254–257. cikkében foglalt intézkedések, illetve azok egy része.

A keresetindítás engedélyezése esetén a bíróság a végzésében felhívja a figyelmet a jelen törvény 1113. cikkében foglalt határidőkre.”

- 11 A polgári perrendtartás 1113. cikke a következőket tartalmazza:

„A végzés kihirdetésétől számított három hónapon belül csak az eredeti kérelmet benyújtó fél kezdeményezheti a házasság felbontását.

Ha a felek kibékülnek, vagy ha a végzés kihirdetésétől számított harminc hónapon belül nem indítottak keresetet, a bíróság által elrendeltek – ideértve a keresetindítás megengedését is – hatályukat veszítik.”

- 12 A polgári perrendtartás 1129. cikke értelmében „[a] különválás iránti eljárásra a házassági bontóperre vonatkozó szabályok alkalmazandók.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 13 A asszony és B úr francia állampolgárok, akik 1997. február 27-én Franciaországban kötöttek házasságot, előzőleg pedig a francia jog szerint, vagyonekülönítő rendszerben házassági vagyoni jogi szerződést kötöttek. A házaspár 2000-ben az Egyesült Királyságba költözött. 1999-ben két gyermekük született, egy ikerpár, majd 2001-ben megszületett a harmadik gyermekük. A család 2010 júniusáig az Egyesült Királyságban élt, amikor is B úr elhagyta a közös lakóhelyüket, és a házastársak azóta külön élnek.
- 14 2011. március 30-án B úr különválás iránti kérelmet nyújtott be a Tribunal de grande instance de Nanterre (nanterre-i általános hatáskörű elsőfokú bíróság) (Franciaország) családjogi ügyekben eljáró bírója előtt.

- 15 2011. május 19-én A asszony a férje által indított különválás iránti eljárásra válaszul az eltartott gyermekei után járó gyermektartás iránti kérelmet nyújtott be a Child Support Agencyhez (gyermektartással foglalkozó hivatal), majd 2011. május 24-én házasság felbontása iránti kérelmet és tartásdíj iránti külön kérelmet nyújtott be az Egyesült Királyság bíróságai előtt.
- 16 A High Court of Justice (England & Wales), Family Division (legfelsőbb bíróság [Anglia és Wales], családjogi kollégium) azonban 2012. november 7-én a 2201/2003 rendelet 19. cikke alapján A asszony beleegyezésével elutasította a házasságfelbontás iránti kérelmet.
- 17 2011. december 15-én a Tribunal de grande instance de Nanterre családjogi ügyekben eljáró bírója végzésben határozott a békítés eredménytelenségéről, és kimondta, hogy a gyermekekre vonatkozó kérdéseket – köztük a tartási kötelezettségre irányuló kérelmeket – az Egyesült Királyságban kell elbírálni, de egyes ideiglenes intézkedések elfogadása tekintetében a francia bíróságok rendelkeznek hatáskörrel. Elrendelte, hogy B úr fizessen havi 5000 euró tartásdíjat A asszonynak. Ezt a végzést 2012. november 22-én a Cour d'appel de Versailles (versailles-i fellebbviteli bíróság) (Franciaország) határozata másodfokon helybenhagyta.
- 18 A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy mivel nem nyújtottak be kérelmet a francia bíróság által a békítés eredménytelenségére vonatkozó végzés kihirdetésétől számított 30 hónapon belül, a benne foglalt rendelkezések 2014. június 16-án éjfélkor hatályukat veszítették.
- 19 2012. december 17-én B úr házasság felbontása iránti kérelmet nyújtott be egy francia bírósághoz. A kérelmét azonban 2013. június 11-én szabálytalannak nyilvánították amiatt, hogy különválás iránti eljárás volt folyamatban.
- 20 2014. június 13-án A asszony újabb kérelmet nyújtott be a házasság felbontása iránt az Egyesült Királyság egyik bírósága előtt. A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy A asszony azt szerette volna elérni – sikertelenül –, hogy e kérelem csak 2014. június 17-én éjfél után egy perccel váljon hatályossá.
- 21 2014. június 17-én, francia idő szerint 8 óra 20 perckor B úr egy második házasságfelbontás iránti kérelmet nyújtott be egy francia bíróság előtt. A kérdést előterjesztő bíróság felhívja a figyelmet, hogy ekkor az Egyesült Királyságban 7 óra 20 perc volt, és hogy ebben az időpontban nem volt lehetőség az Egyesült Királyság bíróságai előtt keresetet indítani.
- 22 2014. október 9-én B úr az A asszony által az Egyesült Királyságban benyújtott házasságfelbontás iránti kérelem törlését, illetve elutasítását kérte azzal az indokolással, hogy a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (3) bekezdése értelmében a francia bíróságok joghatósága egyértelműen és vitathatatlanul megállapítást nyert.
- 23 A kérdést előterjesztő bíróság szerint B úr azért fordult a francia bíróságokhoz a házasságfelbontás iránti kérelmekkel, hogy megakadályozza azt, hogy A asszony bontópert indíthasson az Egyesült Királyságban. Azért nem mondott le a különválás iránti kérelméről azelőtt, hogy házasságfelbontás iránti kérelmet nyújtott volna be Franciaországban, hogy ezzel megakadályozza azt, hogy az e kérelmekhez kapcsolódó két eljárás közötti intervallumban A asszony a házasság felbontása iránt érvényes kérelmet nyújthasson be az Egyesült Királyságban, és így e tagállam valamely bírósága határozatot hozhasson a váláshoz kapcsolódó – különösen vagyoni jogi jellegű – kérdések összességéről. A kérdést előterjesztő bíróság szerint B úr – az európai uniós jogalkotó szándékának szembeszegülve – az eljárásra vonatkozó döntésével visszaélt a 2201/2003 rendeletből eredő jogaival.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy B úr gyakorlatilag nem járt el a különválás iránti eljárásban, és e feltételek mellett azt a kérdést teszi fel, hogy úgy lehet-e tekinteni, hogy a francia bíróság joghatósága „megállapítást” nyert az említett rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdése értelmében.

25 E körülmények között a High Court of Justice (England & Wales), Family Division (legfelsőbb bíróság [Anglia és Wales], családjogi kollégium) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1. Mit jelent a 2201/2003 rendelet 19. cikke (1) és (3) bekezdésének alkalmazásában a »joghatóság megállapítása« olyan körülmények között, amikor:
- a) az elsőként eljáró bíróság előtt indított eljárás (a továbbiakban: első eljárás) felperese az első bírósági meghallgatást követően gyakorlatilag nem jár el az első eljárásban és különösen nem nyújt be kérelmet a kereset megszűnésének határidején belül, és így az első eljárás a meghatározott idő elteltével, az első eljárásra alkalmazandó helyi (francia) joggal összhangban az első békítő tárgyalást követő 30 hónap elteltével határozathozatal nélkül megszűnik;
 - b) az első eljárás – miként ez fentebb ismertetésre került – rendkívül rövid idő (3 nap) elteltével megszűnik a másodikként eljáró bíróság előtti eljárás (a továbbiakban: második eljárás) Egyesült Királyságban történő megindítását követően, és ezért nem születik ítélet Franciaországban, és nem áll fenn annak veszélye, hogy egymással összeegyeztethetetlen határozatokat hoznak az első és a második eljárásban;
 - c) az Egyesült Királyság időzónája miatt az első eljárás felperese az első eljárás megszűnését követően még indíthat Franciaországban házassági bontópert azelőtt, hogy a másik felperes (a második eljárásban) házassági bontópert indíthatna az Egyesült Királyságban?
2. Konkrétan a »joghatóság megállapítása« fogalma azt jelenti, hogy az első eljárás felperesének az első eljárásban a jogvita (akár bíróság, akár egyezség útján történő) rendezése érdekében a megfelelő gondossággal és gyorsasággal kell eljárnia, vagy ha már megalapozta a joghatóságot a [2201/2003 rendelet] 3. cikk[e] és a 19. cikk[ének] (1) bekezdés[e] alapján, nem kell érdemben eljárnia az első eljárás sikeres befejezése érdekében, és ennél fogva lehetősége van arra, hogy megbénítsa a második eljárást és patthelyzetet teremtsen a jogvita egészében?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 26 A kérdést előterjesztő bíróság kérdései – amelyeket együttesen kell vizsgálni – lényegében arra vonatkoznak, hogy az ugyanazon felek között különválás és házasságfelbontás tárgyában két tagállam bíróságai előtt indított eljárásokkal kapcsolatban úgy kell-e a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdését értelmezni, hogy olyan tényállás mellett, mint amilyen az alapeljárásban fennáll – amelyben az első tagállamban az elsőként eljáró bíróság előtti eljárás megszűnt, miután a második tagállamban a második bírósághoz fordultak –, úgy kell tekinteni, hogy nem került sor azon bíróság joghatóságának megállapítására, amelyhez elsőként fordultak. A kérdést előterjesztő bíróság különösen azt szeretné megtudni, hogy jelentősége van-e ezen kérdés megválaszolása szempontjából annak, hogy az eljárás megszűnése igen rövid idővel azelőtt következett be, hogy az első tagállam egyik bírósága előtt egy harmadik eljárást indítottak, továbbá az első eljárásban a felperes által tanúsított magatartásnak, különösen a gondosság hiányának, valamint az érintett tagállamok közötti időeltolódásnak, amely lehetővé teszi, hogy előbb forduljanak az első tagállam bíróságaihoz, mint a második tagállam bíróságaihoz.
- 27 Először is meg kell állapítani, hogy a 2201/2003 rendelet 19. cikkének megfogalmazása nagyon hasonló a 44/2001 rendelet 27. cikkéhez, amely a Brüsszeli Egyezmény 21. cikkének helyébe lépett, és az e két utóbbi cikkben foglaltakkal egyenértékű mechanizmust ír elő a perfüggőségi esetek kezelésére. Következésképpen figyelembe kell venni a Bíróságnak az utóbbi cikkekre vonatkozó megfontolásait.

- 28 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy a 44/2001 rendelet 27. cikkéhez és a Brüsszeli Egyezmény 21. cikkéhez hasonlóan a „joghatóság megállapításának” a 2201/2003 rendelet 19. cikkében szereplő fogalmát önállóan, a neki helyet adó jogi aktus rendszerére és céljára figyelemmel kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: Shearson Lehman Hutton ítélet, C-89/91, EU:C:1993:15, 13. pont, valamint Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, 32. pont).
- 29 A 2201/2003 rendelet 19. cikkében foglalt perfüggőségi szabályok célját illetően rá kell mutatni, hogy e szabályok annak elkerülésére irányulnak, hogy a különböző tagállamok bíróságai előtt párhuzamos eljárások legyenek folyamatban, és ebből egymással összeegyeztethetetlen határozatok következzenek (lásd: Purrucker-ügyben hozott ítélet, C-296/10, EU:C:2010:665, 64. pont). Az uniós jogalkotó ennek érdekében a perfüggőség eseteinek megoldása céljából egyértelmű és hatékony mechanizmust kívánt létrehozni (lásd a 44/2001 rendelettel kapcsolatos analógia útján: Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions assurances ítélet, C-1/13, EU:C:2014:109, 40. pont).
- 30 Ahogyan az „azon bíróság, amelyhez elsőként fordultak” 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdésében szereplő fogalmából is következik, ez a mechanizmus a bírósághoz fordulás időrendi sorrendjén alapul.
- 31 Annak meghatározásához, hogy mi tekintendő a bírósághoz fordulás időpontjának, és melyik az a bíróság, amelyhez elsőként fordultak, az említett rendeletnek „A bírósághoz fordulás” című 16. cikkére kell utalni.
- 32 E 16. cikk értelmében a bírósághoz fordulás időpontjának az alkalmazandó nemzeti jogban választott megoldástól függően vagy az eljárást megindító irat, illetve azzal egyenértékű irat bírósághoz történő benyújtásának időpontja, vagy pedig – ha az iratot a bírósághoz történő benyújtást megelőzően kell kézbesíteni – az az időpont tekintendő, amikor azt az illetékes hatóság megkapja. A bírósághoz fordulás azonban csak abban az esetben vélelmezhető, ha a kérelmező nem mulasztotta el a továbbiakban megtenni azokat az intézkedéseket, amelyek az első esetben az irat alperesnek történő kézbesítéséhez, a második esetben pedig az irat bírósághoz történő benyújtásához szükségesek.
- 33 Továbbá a perfüggőség fennállásának megállapítása szempontjából a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy – a polgári és kereskedelmi ügyekben alkalmazandó 44/2001 rendelet 27. cikkének (1) bekezdésében foglalt szabályokkal ellentétben – a házassági ügyekben nem követelmény a különböző tagállamok bíróságai előtt benyújtott kérelmek tárgyának és a jogcímének azonossága. Miként a főtanácsnok indítványának 76. pontjában rámutatott, az a fontos, hogy a kérelmek azonos felekre vonatkozzanak, a tárgyak lehet eltérő is, feltéve hogy házassági életközösség megszüntetésére, házasságfelbontásra vagy házasság érvénytelenítésére irányulnak. Ezt az értelmezést támasztja alá a 2201/2003 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének és (2) bekezdésének összehasonlítása is, amelyből kiderül, hogy csak a szülői felelősséggel kapcsolatos keresetekre vonatkozó (2) bekezdés írja elő alkalmazásának feltételül a benyújtott keresetek tárgyának és jogcímének azonosságát. Következésképpen fennállhat a perfüggőség abban az esetben, ha – ahogyan az alapeljárásban – két különböző tagállam bíróságához fordultak, az egyikhez különválás iránti eljárást, a másikhoz házasságfelbontás iránti eljárást indítva, illetve ha mindkét bírósághoz házasságfelbontás iránti kérelemmel fordultak.
- 34 Ilyen körülmények között és a felek azonossága esetén az említett rendelet 19. cikkének (1) bekezdése értelmében az a bíróság, amelyhez később fordultak, az azon bíróság joghatóságának megállapításáig, amelyhez elsőként fordultak, hivatalból felfüggeszti az eljárást. E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Bíróságnak a 44/2001 rendelet 27. cikkére vonatkozó értelmezése a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) bekezdésére is érvényes. Ezért azon bíróság joghatóságának e rendelet 19. cikkének (1) bekezdése értelmében való megállapításához, amelyhez elsőként fordultak, elegendő, ha az elsőként eljáró bíróság nem állapította meg hivatalból a joghatóságának hiányát, és azt korábban vagy azon álláspont e bíróság

elé terjesztésének időpontjáig, amely a nemzeti eljárásjoga értelmében első érdemi védekezésnek tekintendő, egyik fél sem vitatta (lásd analógia útján: Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions assurances ítélet, C-1/13, EU:C:2014:109, 44. pont).

- 35 Amennyiben a 2201/2003 rendelet 3. cikkében foglalt szabályokra tekintettel úgy tekintendő, hogy megállapították ennek a bíróságnak a joghatóságát, azon bíróság, amelyhez később fordultak, e rendelet 19. cikke (3) bekezdésének megfelelően megállapítja saját joghatóságának hiányát azon bíróság javára, amelyhez elsőként fordultak.
- 36 A jelen ügyben a Tribunal de grande instance de Nanterre családjogi ügyekben eljáró bírója által az első eljárás – azaz a B úr által 2011. március 30-án indított különválás iránti eljárás – keretében, 2011. december 15-én a békítés eredménytelenségére vonatkozóan elfogadott végzésből kitűnik, hogy e bíróság joghatóságát, illetve a bírósághoz fordulás szabályosságát egyik fél sem vitatta.
- 37 A perfüggőség fennállásához azonban az kell, hogy az azonos felek között házasságfelbontással, házassági életközösség megszüntetésével vagy házasság érvénytelenítésével kapcsolatban indult eljárások különböző tagállamok bíróságai előtt legyenek egyidejűleg folyamatban. Ha különböző tagállamok bíróságai előtt két eljárás indult, akkor az egyik eljárás megszűnése esetén az egymással összeegyeztethetetlen határozatok veszélye, és ezáltal a 2201/2003 rendelet 19. cikke értelmében vett perfüggőség is megszűnik. Következésképpen még ha feltételezzük is, hogy az első eljárás során megállapítható volt azon bíróság joghatósága, amelyhez elsőként fordultak, a perfüggőség többé akkor sem áll fenn, és ebből következően nem állapítható meg e bíróság joghatósága.
- 38 Ez az eset áll fenn az elsőként eljáró bíróság előtt indult eljárás megszűnését követően. Ebben az esetben az a bíróság, amelyhez később fordultak, válik az eljárás megszűnésének időpontjában azon bírósággá, amelyhez elsőként fordultak.
- 39 Úgy tűnik, hogy az alapeljárás ilyen helyzetre vonatkozik.
- 40 A Tribunal de grande instance de Nanterre családjogi ügyekben eljáró bírója előtt ugyanis már megindították a különválás iránti eljárást akkor, amikor az Egyesült Királyság bíróságához 2014. június 13-án házasságfelbontás iránti eljárással fordultak, és ez 2014. június 16. éjjélig perfüggőséget eredményezett. Ezen időpont elmúltával, azaz június 17-én 0 órakor, mivel az elsőként eljáró francia bíróság előtti eljárás megszűnt annak következtében, hogy az e bíróság által a békítés eredménytelenségére vonatkozóan hozott végzés rendelkezései hatályukat veszítették, a továbbiakban egyedül az Egyesült Királyság bírósága – amelyhez 2014. június 13-án fordultak – maradt a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) bekezdésében foglalt ügyekkel kapcsolatos jogvitában eljáró bíróság. A házasságfelbontás iránti eljárás francia bíróság előtt, 2014. június 17-én történt megindítása később történt, mint az Egyesült Királyság e bírósága előtti eljárás megindítása. Az e rendeletben előírt időrendi szabályokra figyelemmel azt kell megállapítani, hogy az események e sorrendje következtében az Egyesült Királyság ezen bírósága lett – feltéve, hogy a bírósághoz fordulás az említett rendelet 16. cikkére tekintettel szabályosan történt – az a bíróság, amelyhez elsőként fordultak.
- 41 Szükséges pontosítani, hogy az a körülmény, hogy az Egyesült Királyság bíróságához fordulás időpontjában, 2014. június 13-án egy francia bíróság előtt másik eljárás volt folyamatban, nem képezi akadályát annak, hogy az Egyesült Királyság bírósága legyen az a bíróság, amelyhez az ugyanezen rendelet 16. cikkében foglalt szabályokra tekintettel érvényesen fordultak.
- 42 Következésképpen olyan tényállás mellett, mint amelyet a jelen ítélet 40. pontja ismertet, amelyben a francia bíróság előtti különválás iránti eljárás a jogszabályban előírt határidő lejártával megszűnik, a perfüggőségi kritériumok a megszűnés időpontjától kezdve már nem állnak fenn, és e bíróság joghatósága ezért nem tekinthető megállapíthatónak.

- 43 A fentiekből következően az első eljárásban a kérelmező által tanúsított magatartás, különösen a gondosság esetleges hiánya nem releváns annak eldöntése szempontjából, hogy megállapítható-e azon bíróság joghatósága, amelyhez elsőként fordultak.
- 44 Az érintett tagállamok közötti időeltolódást illetően, amely lehetővé teszi, hogy Franciaországban előbb nyújtsanak be keresetet, mint az Egyesült Királyságban, és ezáltal egyes felperesek – így például A asszony – kedvezőtlenebb helyzetbe kerüljenek, meg kell jegyezni, hogy az időeltolódás – amellett, hogy nem tűnik úgy, hogy egy olyan ügyben, mint amilyen az alapeljárásban szerepel, az ilyen felperesek ellen dolgozna – semmi esetre sem hiúsítja meg a 2201/2003 rendelet 19. cikkében szereplő perfüggőségi szabályok alkalmazását, amelyek a rendelet 16. cikkében foglalt szabályokkal együttesen értelmezve az időbeli elsőbbségen alapulnak.
- 45 A fenti megfontolások összessége alapján a feltett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy az ugyanazon felek között különválás és házasságfelbontás tárgyában két tagállam bíróságai előtt indított eljárásokkal kapcsolatban úgy kell értelmezni a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdését, hogy olyan tényállás mellett, mint amilyen az alapeljárásban fennáll – amelyben az első tagállamban az elsőként eljáró bíróság előtti eljárás megszűnt, miután a második tagállamban a második bírósághoz fordultak –, a perfüggőségi kritériumok már nem állnak fenn, következésképpen nem tekinthető megállapíthatónak azon bíróság joghatósága, amelyhez elsőként fordultak.
- 46 Annak a körülménynek, hogy az eljárás megszűnése igen rövid idővel azelőtt következett be, hogy az első tagállam egyik bírósága előtt egy harmadik eljárást indítottak, nincsen jelentősége.
- 47 Annak sincsen jelentősége, hogy milyen magatartást tanúsított a felperes az első eljárásban, például hogy nem viseltetett kellő gondossággal, és annak sem, hogy az érintett tagállamok között időeltolódás áll fenn, amely lehetővé teszi, hogy az első tagállam bíróságaihoz előbb forduljanak, mint a második tagállam bíróságaihoz.

A költségekről

- 48 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

Az ugyanazon felek között különválás és házasságfelbontás tárgyában két tagállam bíróságai előtt indított eljárásokkal kapcsolatban úgy kell értelmezni a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdését, hogy olyan tényállás mellett, mint amilyen az alapeljárásban fennáll – amelyben az első tagállamban az elsőként eljáró bíróság előtti eljárás megszűnt, miután a második tagállamban a második bírósághoz fordultak –, a perfüggőségi kritériumok már nem állnak fenn, következésképpen nem tekinthető megállapíthatónak azon bíróság joghatósága, amelyhez elsőként fordultak.

Aláírások